

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

XI ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

**«НАУКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ: ДОСЯГНЕННЯ
ТЕОРІЇ ТА ПРОБЛЕМИ ПРАКТИКИ»**

Посвідчення про реєстрацію в УкрІНТЕІ № 540 від 08.10.2024 р.

м. Полтава, 21 листопада 2024 р.

*Рекомендовано до друку вченою Радою факультету обліку та фінансів
Полтавського державного аграрного університету
(протокол № 3 від 21.11.2024 р.).*

Редакційна колегія:

- **Безкровний О. В.**, к. е. н., доцент, декан факультету обліку та фінансів, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету;
- **Зоря О. П.**, д. е. н., професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету;
- **Аранчій В. І.**, к. е. н., професор, перший проректор, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету;
- **Рудик В. К.**, д. е. н., професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи, страхування та електронних платіжних систем Закладу вищої освіти «Подільський державний університет»;
- **Бражник Л. В.**, к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету;
- **Зайцев Ю. О.**, д. е. н., професор, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету;
- **Томілін О. О.**, д. е. н., професор, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету;
- **Кубецька О. М.**, к. е. н., доцент, доцент кафедри економічного аналізу та фінансів Національного технічного університету «Дніпровська політехніка»;
- **Аранчій Д. С.**, к. е. н., доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету.

Наукове забезпечення розвитку національної економіки: досягнення теорії та проблеми практики : матеріали XI Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Полтава, 21 листопада 2024 року). Полтава : ПДАУ, 2024. 449 с.

У збірнику надруковані матеріали XI Всеукраїнської науково-практичної конференції «Наукове забезпечення розвитку національної економіки: досягнення теорії та проблеми практики». Матеріали надруковані в авторській редакції. Редакційна колегія може не розділяти поглядів авторів. Відповідальність за зміст матеріалів, точність наведених фактів, цитат, посилань на джерела, достовірність іншої інформації та за додержання норм авторського права несуть автори.

Посвідчення ДНУ УкрІНТЕІ №540 від 08 жовтня 2024 року

*Радченко Ірина Олександрівна,
здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня;
науковий керівник – Томілін Олексій Олександрович,
д.е.н., професор, професор кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
Полтавський державний аграрний університет*

ІНФЛЯЦІЙНІ ПРОЦЕСИ ТА ЇХ ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ В УКРАЇНІ

Як відомо, інфляція – це складне економічне явище, яке виникає в економіці країни під час тривалого зростання загального рівня цін на товари та послуги. Інфляція є природним явищем для ринкової економіки, високий рівень інфляції може мати значні негативні наслідки для національної економіки та населення. В Україні інфляція стала серйозною економічною проблемою з моменту здобуття незалежності та є нині постійною загрозою для економічної стабільності. Розглянемо причини, що спричиняють інфляційні процеси в Україні, їх особливості, а також основні економічні наслідки цього явища для країни. Інфляція виникає в результаті різних факторів, як внутрішніх, так і зовнішніх. В Україні інфляційні процеси мають багатовекторні причини, серед яких виділяють структурні, циклічні та зовнішні фактори. Основні структурні причини інфляції пов'язані з нерозвиненістю економічної структури країни, низькою продуктивністю праці та дефіцитом багатьох товарів і послуг. Так, С.Ажевітін своїми дослідженнями доводить, що високий рівень залежності України від імпорту, особливо в енергетичному секторі, також створює передумови для інфляційного тиску, оскільки вартість імпортованих товарів залежить від коливань на світовому ринку та курсових змін національної валюти [1]. Інфляція – процес знецінення грошей, котрий проявляється як постійне підвищення загального рівня цін у результаті перевантаження сфери обігу грошовою масою, не забезпеченою матеріальними цінностями [6, С.82]. На нашу думку, причиною інфляції може бути як перевищення попиту над пропозицією, так і відставання попиту від пропозиції. Результатом перевищення попиту над пропозицією є інфляція попиту. Відставання пропозиції від попиту викликає інфляцію витрат (пропозиції).

Важливим компонентом інфляційних процесів в Україні є її залежність від зовнішніх факторів. Українська економіка значною мірою орієнтована на експорт сільськогосподарської та металургійної продукції, тоді як енергетичні ресурси імпортуються. Високий рівень імпортозалежності робить країну вразливою до коливань світових цін на енергоносії. Коли ціни на енергію зростають, українські виробники змушені збільшувати витрати на виробництво, що призводить до підвищення цін на готову продукцію. Це в свою чергу тисне на загальний рівень цін і спричиняє інфляцію витрат [4]. Високий рівень інфляції також має негативний вплив на інвестиційну діяльність. Інвестори прагнуть уникати вкладень у країни з нестабільною економічною ситуацією, де їхні вкладення можуть втратити вартість. Окремі автори вважають, що інфляція

робить інвестиції менш привабливими, особливо у довгостроковій перспективі, оскільки інвестори не можуть точно передбачити майбутню вартість грошей. Це призводить до зниження рівня інвестицій в українську економіку, що перешкоджає її розвитку та модернізації [5]. Так, В.Борейко [2] свідчить, що в умовах високої інфляції банки стикаються з труднощами в залученні депозитів і наданні кредитів, оскільки реальна вартість кредитів і депозитів змінюється через зростання цін. Клієнти банків можуть відмовлятися від довгострокових вкладів, побоюючись знецінення своїх заощаджень, що призводить до нестабільності банківської системи. Крім того, банки змушені збільшувати процентні ставки, щоб компенсувати втрати від інфляції, що ускладнює кредитування бізнесу та споживачів і стримує економічну активність. Для стримування інфляції в Україні застосовуються різні економічні інструменти, серед яких основну роль відіграє монетарна політика Національного банку України (НБУ). Головною метою НБУ є забезпечення цінової стабільності, яка досягається шляхом контролю за обсягом грошей в економіці. Основні інструменти монетарної політики включають зміну облікової ставки, проведення операцій на відкритому ринку та регулювання резервних вимог для банків. Підвищення облікової ставки сприяє зниженню інфляції, оскільки підвищення вартості кредитів зменшує попит на товари та послуги [3]. Однак, монетарна політика має свої обмеження і не завжди ефективна в умовах значного зовнішнього тиску та структурних проблем.

Таким чином, основними причинами інфляції в Україні є: падіння попиту на товари і послуги в результаті відставання росту заробітної плати від росту споживчих цін; неринкова структура виробництва, яка характеризується орієнтацією на виробництво проміжної продукції і військової продукції, наявністю нерентабельних підприємств, які підтримуються різними видами дотацій; диспропорція внутрішніх і світових цін та ін. Інший підхід до боротьби з інфляцією передбачає проведення фіскальної політики, яка полягає у зменшенні державних витрат та оптимізації податкового навантаження. Це може знизити інфляційний тиск, але вимагає жорстких економічних рішень, таких як скорочення соціальних витрат або зниження заробітних плат у державному секторі, що може викликати соціальну напругу.

Список використаних джерел:

1. Ажевітін, С. Парадокси монетарної політики НБУ. 2016. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>. (дата звернення: 15.11.2024).
2. Борейко, В. Можливість поєднання в сучасних економіках ідей кейнсіанства та монетаризму. *Вісник економічної науки України*. 2013. № 2. С. 17–20.
3. Булавина, О. Прогнозування та регулювання інфляції в Україні : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.01. К.: КНЕУ. 2010. 20 с.
4. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>. (дата звернення: 15.11.2024).
5. Тіверіадська Л., Якименко А. Інфляційні процеси та соціально-економічні наслідки в Україні. *Економічний простір*. 2015. № 93. Режим

доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=27237896. (дата звернення – 15.11.2024).

6. Томілін О., Гаврилова О., Демчук Г. Гроші та кредит: навч. посіб. Полтава: ПОКППІТ «Освітаінфоком», 2009. 172 с. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/8872> (дата звернення: 17.11.2024).

<i>Погребний В. С.</i> УПРАВЛІННЯ ЛОГІСТИЧНИМИ ПРОЦЕСАМИ У ТРАНСПОРТНІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ: АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	284
<i>Поліщук В. Г.</i> КОНЦЕПЦІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ КРІЗЬ ВИКЛИКИ ВОЄННОГО СТАНУ	286
<i>Половецька А. О., Безкровний О. В.</i> МІНІМАЛЬНЕ ПОДАТКОВЕ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ДЛЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ – РЕАЛІЇ СЬОГОДЕННЯ	288
<i>Пономарьов В. Д.</i> ФІНАНСОВА СКЛАДОВА ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	292
<i>Потапенко Б. І., Єгорова О. В.</i> ДИВЕРСИФІКАЦІЯ ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ	295
<i>Потапенко Б. І., Зоря С. П.</i> МАРКЕТИНГОВА СТРАТЕГІЯ СТРАХОВИКА	298
<i>Прокоп'єв В. Р., Майорова О. С.</i> АКТУАЛЬНІ ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ЗАКЛАДІВ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ	300
<i>Пушкаревська А. Є.</i> ПСИХОЛОГІЧНИЙ КОНТРАКТ ТА ЙОГО РОЛЬ В УПРАВЛІННІ ПЕРСОНАЛОМ	302
<i>Радочіна О. В.</i> АНАЛІЗ КОНКУРЕНТІВ У СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ: МЕТОДИ ТА ІНСТРУМЕНТИ	304
<i>Радченко І. О., Краснікова О. М.</i> РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ	307
<i>Радченко І. О.</i> ІНФЛЯЦІЙНІ ПРОЦЕСИ ТА ЇХ ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ В УКРАЇНІ	309
<i>Райковська І. Т.</i> ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ АНАЛІТИЧНОЇ РОБОТИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ	312
<i>Рибалка А. Ю., Коваленко В. В.</i> ФІНАНСОВО-КРЕДИТНА ТА ПОДАТКОВА СИСТЕМИ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ І ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ	315
<i>Рибальченко С. В.</i> ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНО- АКТИВНИХ ПІДПРИЄМСТВ	317
<i>Ромаш Д. В., Тютюнник Ю. М.</i> АНАЛІЗ ПРИБУТКОВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «УКРЕКСІМБАНК»: ОСНОВНІ ФАКТОРИ ВПЛИВУ	319
<i>Савків А. С., Пилипенко К. А., Рунчева Н. В.</i> ВИКОРИСТАННЯ АНАЛІТИЧНИХ ДАНИХ NIELSEN ПРИ ВИБОРІ КОНТРАГЕНТА	321
<i>Савченко С. Д., Дашутіна Л. О.</i> РОЛЬ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ	328
<i>Сайтгарєєва В. С., Сіренко Н. М.</i> ФІНАНСУВАННЯ STARTUP-ІНІЦІАТИВ В АГРОСФЕРІ ТА ЇХ РОЛЬ В ПОВОЄННОМУ ВІДНОВЛЕННІ УКРАЇНИ	330
<i>Сайтгарєєва В. С., Стамат В. М.</i> РОЛЬ АНТИКРИЗОВОГО МАРКЕТИНГУ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	332